

El Figueró i Montmany

written by Cabassers.org | 04/08/2022

Segons el Nomenclàtor oficial de toponímia major de Catalunya la documentació del segle XVI recull ja la forma Figueró per a aquest topònim. Afirmar el mateix el Dr. Rabella, al seu llibre *Topònims catalans: etimologia i pronúncia* ([pàg. 72](#)), i el Diccionari català-valencià-Balear d'Alcover i Moll també recull la forma el Figueró. Oficialment, però, és vigent la deturpació Figaró-Montmany, doblement errònia per la falta ortogràfica del primer nom, i el nexa en forma de guió. Poc ha ajudat el fet que Joan Coromines, al seu monumental [Onomasticon Cataloniae](#), usés la forma "Figaró", apuntant però com a possibilitat més probable que l'origen del nom fos un derivat diminutiu de figuer/figuera, com dona per fet Rabella al seu estudi citat abans. La [Viquipèdia](#), tanmateix, sense citar fonts, assegura que el 1313 el lloc es troba documentat per primer cop com "Figer", que el 1371 es documenta el "mas Figueró" i que el 1557 hi ha referències al "vicionatus del Figueró" (Garcia-Pey cita les fonts al seu *Inventari general...*, vegeu més avall). Hem llegit, [alguna vegada](#), que el nom deriva de "Rafel Figaró". Garcia-Pey (vegeu més endavant) documenta el nom d'aquest personatge, batlle, com "Rafael Figero". Si fos cert que l'origen és aquest cognom (que no ho és, ja que el cognom del batlle fa referència al lloc d'on és, convertit en patronímic), però encara que fos cert, un suposat cognom "Figaró", convertit en antrotopònim, estaria subjecte a la

legislació lingüística en matèria de toponímia, i per tant s'hauria de normativitzar segons les normes lingüístiques de l'IEC (com passa amb el barri barceloní de [la Teixonera](#), que prové del cognom Taxonera). Així, sigui com sigui, la grafia correcta encara seria Figueró . La [pàgina web](#) de l'ajuntament d'aquest municipi recull les referències documentals dels segles XIV i XVI, i cita com a font una obra de J. Oliver en dos volums: *Història de Figaró-Montmany*; el primer publicat per l'ajuntament l'any 2000 i el segon consta com "en premsa" en el moment de consultar la web (04.08.2022).

L'Institut d'Estudis Catalans emeté un informe el 10 d'abril de 1979 sobre l'origen del topònim Figueró, que es pot [consultar en PDF aquí](#), i del qual n'oferim la transcripció:

Sol·licitada l'opinió de l'Institut d'Estudis Catalans sobre la recta escriptura del nom del Figueró, l'Institut encarregà a la seva Secció Filològica d'informar sobre la qüestió.

En la darrera sessió de la dita Secció Filològica fou formulada de la manera següent la resposta a la mencionada consulta:

a) El nom del Figueró, si consideràvem únicament la seva pronúncia actual, podria ésser escrit indistintament Figueró o Figaró; l'última forma de les quals és la que compareix en el Nomenclàtor oficial dels municipis de l'Estat espanyol, com a agregat del municipi de Montmany.

b) Atesa, però, la seva derivació de figuera -com s'esdevé amb altres topònim com Figuerar, Figueres, Figuerola, Figueroles, etc- és indubtable que la forma correcta ha d'ésser Figueró, que era la usada normalment, abans que la confusió de les a i les a àtones unificades en el català oriental en el so de la vocal anomenada neutra produís alguna vacil·lació en la seva grafia.

c) El nom del Figueró, com s'esdevé amb el de tantes poblacions catalanes -el Vendrell, l'Escala, la Canonja, la

Pobla, la Gleva, les Franqueses, etc- va regularment acompanyat de l'article: el Figueró.

d) L'Institut d'Estudis Catalans recomana, doncs, que sigui definitivament adoptada com a oficial la designació el Figueró, forma única usada, actualment, d'acord amb la tradició, pels lingüistes, els geògrafs i, amb ells, per tots els escriptors de la nostra terra.

Per altra banda, l'Inventari general d'onomàstica del Vallès Oriental, d'Enric Garcia-Pey i Pey, afegeix això ([vol. 6, p. 140](#)):

Figueró, el (Mont-F.).- població de Figaró-Montmany. Aquest és el nom oficial del municipi. Per raons històriques i científiques seria més correcte la forma "Figueró" ja que le canvi de "gue" per "ga" respon més aviat a una errònia representació gràfica de la vocal neutra catalana... Al Congost es trobaven les "illes" es feia de tot, inclosos arbres fruiters, com les figueres que donaren nom al lloc i mas Figero i després al poble... 11 febrer 1554. el batlle Rafael "Figero" de la parròquia de Vallcàquera (I in triennio elapso et nunc baiuli") lectura pública d'una carta tramesa pel Vicegovernador General de Catalunya a la plaça "vulgariter dicta del Figero". El lloc de "a Figero" s'esenta per primera vegada l'any 1313, quan hi viu la concubina del rector Comes de Monteugues (HFM, pp. 9. 17.18, 132, 205. ANC, Marquesat Blanes-Centelles, Capbreu de 1540; ACT, Notaria del segle XVI, "Liber curie termini de Montemagno"; ADB, Visites Pastorals, vol. 2). "el lloc de Figueró, documentat a principis del segle XIV ("a Figueró")... La creació del veïnat del Figueró (EMV, pp. 9, 17).

El nom del municipi és compost, amb Montmany, del llatí Monte Magno (muntanya gran), La *Llista dels noms dels Municipi de Catalunya*, publicada el 1933 per la Secció Filològica de

l'IEC, recull com a nom oficial del municipi Montmany de Puiggraciós, i així s'oficialitzà pel Butlletí Oficial de la Generalitat de Catalunya [núm. 119](#), de 14 de novembre de 1933. Tanmateix, l'adveniment de la guerra del 1936 faria aparèixer diverses denominacions a les emissions locals de segells de sobretaxa i moneda fraccionària del municipi:

Per un costat, els segells que emeté fan constar dues denominacions diferents: "Montmany Figaró" als d'impost municipal, i "Montmany del Figaró" als de sobretaxa postal per impost de guerra:

Segells d'impost municipal

Segells de sobretaxa postal per impost de guerra

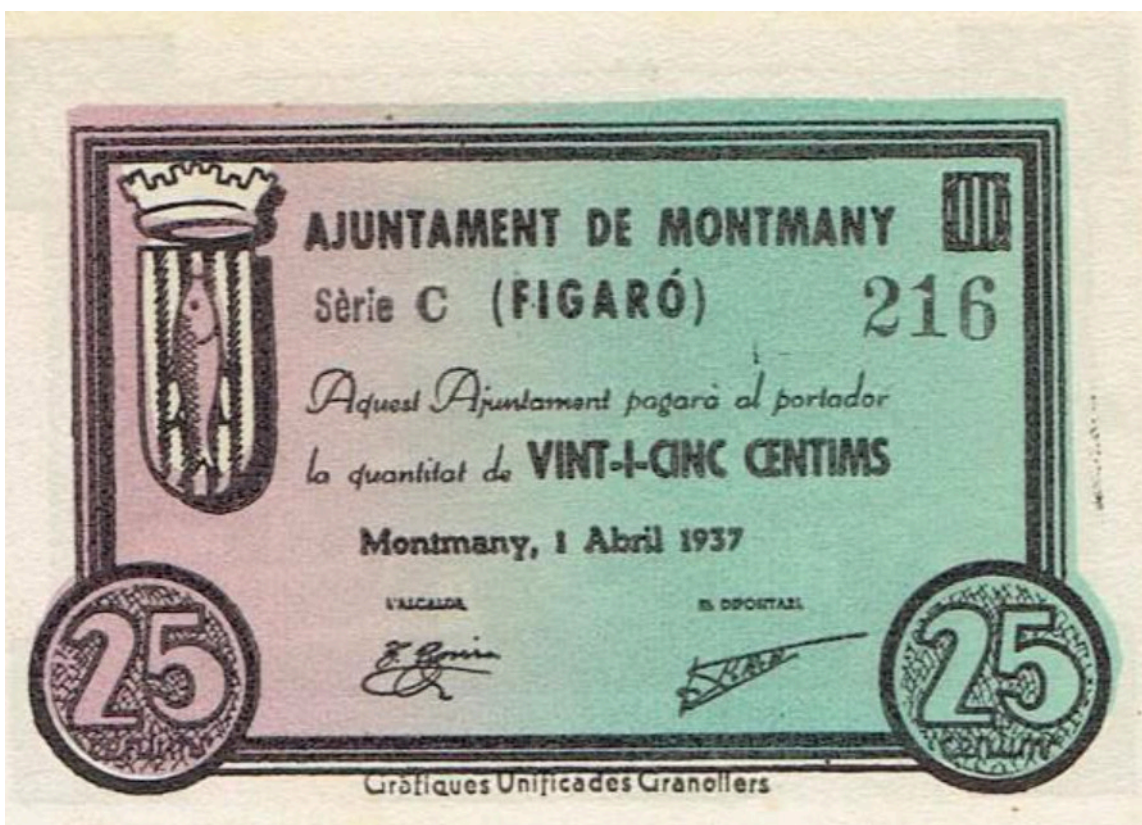
Per altra banda, la moneda fraccionària que emeté l'ajuntament del municipi l'abril de 1937 també fa constar denominacions toponímiques diferents. La primera sèrie de bitllets diuen "Ajuntament de Montmany Figaró" al valor de 50 cèntims i "Ajuntament de Montmany «Figaró»" al valor d'una pesseta:

Per acabar-ho de complicar, encara porten un segell tampó on hi diu "Alcaldia Constitucional de Montmany i Vallcàrcara".

Una segona emissió de moneda local, amb els valors de 25 i 50 cèntims, i una pesseta, denomina l'emissor com "Ajuntament de Montmany (Figaró)" i afegeix el lloc d'emissió. "Motmany, 1 Abril 1937".

És curiós que cap de les emissions locals, ni de moneda ni de segells, no usin la que era llavors la denominació oficial del municipi, Montmany de Puiggraciós. No hem trobat que durant la guerra aquest nom patís cap modificació.

Durant el franquisme es va fer anar “Montmany-Figaró” com a nom oficial del municipi (per exemple, consta així al [BOE 308](#) de 24.12.1964). El [1983](#), la Generalitat oficialitzà el nom de “Montmany” per al municipi, però el [1985](#) ja s’havia canviat per “Montmany-Figaró”, i el [1994](#) s’invertí l’ordre del compost, com a “Figaró-Montmany”. El 2004 l’ajuntament convocà una consulta on cridà la població a decidir si corregia o no la grafia oficial del topònim per la normativa que avala l’IEC, el Figueró i Montmany, però guanyà l’opció de mantenir la deturpada. Votar l’ortografia és, òbviament, un error descomunal; si s’accepta que la població pugui triar entre opcions correctes i incorrectes s’està obrit la porta, sota una disfressa de falsa democràcia, a una sèrie de possibilitats molt poc desitjables en molts camps. La ciència i la raó no estableixen res per votació, sinó per demostració o descart.

Aquest és el municipi, de tots els afectats per deturpacions i errors lingüístics o etimològics al nom oficial, el que ha patit més canvis de denominació, oficial o oficiosa, de 1933 ençà. I encara n’hi falta un altre, el que ha de fer vigent la forma normativa del seu nom: el Figueró i Montmany.

Vegeu aquest article relacionat: [El cas del Figueró](#)